HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ם

א) ב"מ יח., ב) [עי' תוס' לקמן כח. ד"ה מלאו], ג) ב"מ יח., ד) שם כ., ה) [לשון שאילה הוא עי' תוס' ב"ב קעג: ד"ה מינך], ו) שם, ז) ב"מ יח: [כל הענין עד סופו], ח) [כתובות פט:], ט) [דף יז: ד"ה עד],

פסקי רי"ד

יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שהרי כבר נמחל שעבודו טעמא דנמחל שעבודו אבל לשיקרא לא חיישינן עיין בפרק האשה שנתאלמנה (כא:): **מתני'** המביא גט ואבד ממנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול מצאו בחפיסה או בדלוסקמא כשר. פי' השליח שהיה מביא הגט נאבד ממנו אם מצאו בארץ לאלתר כשר ולא חיישינן שמא מאחר נפל ואין זה שלו דכיון שלאלתר מצאו ליכא למיחש ולקמן מפר' כיצד הוי [לאלתר]: שלא לאלתר פסול דאיכא למימר מאחר נפל וגט אחר הוא זה ואיקרי מילתא שהיו שמותיהן שוים והשליח אין לו בו טביעות עין. ואם מצאו בחפישה או בדלוסקמא שהן כליו ומכירן בטביעות עין אע"פ שאינו מכיר הגט כשר שמי היה משים הגט הזה בין כליו ובודאי שלו הוא. או אם מכירו כשר ואו או קתני שאע"פ שמצאו בארץ אם מכירו שיש לו טביעות עין כשר אי נמי יש לומר האי פשיטא שאם מכיר הגט בטביעות עין שכשר הוא ומאי אתא לאשמעי' אלא אם מכירן גרסי' ואחפישה ודלוסקמא קאי וה"ק אם מכירן שהוא שלו אז כשר ואם לאו פסול דשמא של אחר הן ואע"פ שיש לו בהן סימנין אסימנין לא סמכינן אלא בטביעות עין. ורמינהו מצא גיטי נשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנה ושוברים הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובים היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו נותנים ואפי' לזמן מרובה. פי' דייתיקי היא מתנת ש"מ ומתנה היא מתנת בריא ואין חושש התנא אלא שמא נמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו וכו' ולא אמרי' שמא אינו זה ומאחר נפל ומתני' אמאי חיישינן: אמר רבה לא ק' כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות פי' מתני' מיירי במקום שהשיירות מצויות ומש"ה איכא למיחש שמא מאחר נפל ומתני' דהתם מיירי במקום שאין השיירות מצויות ומשום הכי ליכא למיחש שמא מאחר נפל. ואפי' במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת התם חיישינן שמא מאחר נפל ולשם ההוא יוסף בן שמעון איכתיב וגם שמות נשותיהן נמי בחזקת שהן שוין אבל מסתמא לא חיישינן דלמא איקרי שמותיהן שוין ואע"פ שהוא במקום שהשיירות מצויות כשר (והרב אומר אע"פ שלא בחזקת שמות נשותיהן שוין הואיל והוחזקו שני יוסף בן שמעון פסול). א)

א) ועי' בריא"ז בשולי הרי"ף דף יג:

רש"י

מתני' ואם לאו פסול. שמא מאחר נפל ואין זה שלו: **מלאו בחפיסה.** כלי ויש סימן בכלי שהוא שלו: **אם מכירו כשר.** מילתא באנפי נפשיה ואו או קתני או שמכירו ואפי' מלאו בכל מקום כשר: **גמ' דייתיקי.** צוואת שכ"מ. דא תהא למיקם ולהיות: **מתנות.** מתנת בריא: **לא יחזיר.** לא לבעל ולא לאשה וכן שחרור וכן כולם. ומדתלי טעמא בשאני אומר שמעינן מינה דאם אמר הבעל תנו לה שאני כתבתיו לה נותנין ולא חיישינן לשמא אינו זה: **במקום שהשיירות מצויות.** פסול שמא מעוברים ושבים אחרים נפל: **ואפילו במקום שהשיירות מצויות כו'.** לאו רבה קאמר לה אלא הש"ס הוא דמסדר ואמר דהא דאוקי רבה במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני אנשים בשם זה באותה העיר אבל אם לא הוחזקו מספיקא לא אמרינן דילמא איתנהו ולא ידעינן או דילמא יש עיר אחרת ששמה כזו ויש בה אדם אחר ששמו ושם אשתו כזה שתובעו: **דאי לא תימא הכי.** דלא פסיל רבה אלא במצויות והוחזקו קשיא דרבה אדרבה: **בי דינא דרב הונא.** שהובא שם לקיימו בב"ד וכתוב בו הנפק ונפל מזה והוא תובעו ולא הוחזקו שני יוסף בן שמעון באותה העיר: **חיישינן לשני שוירי.** ושמא לא זה הוא שנפל מזה: **דתנן.** בב"מ (כ.): **כל מעשה ב"ד.** המוצא שטר מקויים בב"ד דליכא למיחש לכתובין היו ונמלך עליהם שלא ליתנם דלא עביד לקיומיה שטרא אלא מלוה לאחר שנמסר לידו דחייש שמא ימותו עדים: **הרי זה יחזיר.** ולא חיישינן לשמא אינו זה: **בי דינא דרב הונא.** היו צריכין לו לדין ולהוראה ובאים שם וקפשיט רבה דיחזיר ש"מ משום דלא הוחזקו שני יוסף הוא דלשני שוירי לא חיישינן: **כשמעתיה.** דאמר תרתי בעינן והכא לא הוה אלא חדא והחזירו לתובע: **איכא דאמרי.** האי בי כיתנא היכא דתרו כיתנא בבית מי המשרה ששורין שם פשתן ואין שיירות מצויות שם והחזירו ואע"פ שהוחזקו שנים באותה העיר באותו השם: **ואיכא דאמרי היכא דמזבני כיתנא.** בשוק ששיירות מצויות והחזירו לפי שלא הוחזקו: **מודה.** שאומר ליתנו לה: **לא לזה ולא לזה.** לבעל לא יחזיר שמא כבר נתנו לה וממנה נפל וכשיבא לידו יחזור אחר עדי מסירה ויעידו שגירשה וכשתתבע כתובתה יאמר פרעתיך שהוצאת הגט בבית דין ותנן ח) הוציאה גט ואין עמו כתובה גובה כתובתה וחייבוני לפרוע ונתנו לי את הגט כדי שלא תחזור ותגבה ולאשה לא יחזיר שמא תינשא בו:

איכא

גמרא

מתני' א)א המביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול ב)מצאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר: **גמ'** ורמינהו ג)ב מצא גיטי נשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנות ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו נותנין ואפי' לזמן מרובה אמר רבה לא קשיא ג כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה ד)דההוא גיטא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה בשוירי מתא דעל רכים נהרא ואמר רב הונא ה)חוששין לשני שוירי ° ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא ° נפק דק ואשכח דתנן ו)כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר והא בי דינא דרב הונא דכמקום שהשיירו' מצויות דמי וקא פשיט יחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין ואי לא לא עבד רבה עובדא בההוא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה איכא דאמרי בדוכתא היכא דתרו כיתנא ואף על גב דהוחזקו דלא שכיחן שיירתא ואיכא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו ושכיחן שיירות רבי זירא רמי מתני' אברייתא ומשני תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול ז)ורמינהו ה מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא בזמן

תוספות

הא אמר תנו נותנים (כו') ואפילו לזמן מרובה. תימה מנא ליה למידק הא אמר תנו נותנין דלמא אפילו אמר תנו אין נותנין משום דחיישינן דאין זה הגט שנכתב לו אלא נפל מאחר ששמו כשמו א והכי פירושו נמלך עלייהו ועדיין לא נתנו הא אי לא הוה חיישינן נמלך ב היו מחזירים לה את הגט אפי' אינו שלה כיון דאינה צריכה אלא לראיה ואור"י דדייק מדקתני ונמלך ולא קתני שאני אומר כתובין היו ולא נתנן משמע דנמלך וחזר בו ואינו רוצה לגרשה עוד אבל אם היה רוצה היה מגרשה בגט זה ולא חיישינן שמא מאחר נפל ובהדיא גרסינן בפ"ק דב"מ (דף יח.) בכל הספרים טעמא דנמלך כו' וא"ת ומנא ליה אפילו לזמן מרובה דלמא לאלתר דוקא כדפריך ר' זירא לקמן ור' זירא נמי אמאי פשוט לו מברייתא דיחזיר לאשה אפי' לזמן מרובה טפי ממתני' ואומר ר"י דדייק מדאיצטריך ונמלך לאשמועינן דאם אמר תנו נותנין ולא חיישינן לגט אחר היינו אפילו לזמן מרובה דאי לאלתר פשיטא דאין חוששין לגט אחר ור' זירא סבר דהא דקתני ונמלך אורחא דמילתא נקט דלפי שנמלך לא נתנו ולא לדקדק הא אמר תנו נותנין אבל מברייתא דייק שפיר דיחזיר אפי' לזמן מרובה דאי לאלתר פשיטא ועוד אור"י דדייק אפי' לזמן מרובה דמשמע ליה דומיא דשטרי חליצה ומיאונין (שם דף כ.) דמיירי לזמן מרובה דעל כרחך התם לא איצטריך לאשמועינן דיחזיר אלא כשאינו ידוע אם חלצה או מיאנה דבידוע שחלצה או מיאנה פשיטא דיחזיר אפי' אינו שלה כיון דאין צריכה אלא לראיה וכיון דבאינו ידוע מיירי ע"י מה שנמצא לאלתר לא ידעינן כלל שהוא שלה כיון דאינו ידוע שנכתב לה שטר חליצה מעולם ור' זירא לא מוקי לה דומיא דסיפא ומברייתא דייק שפיר דאפי' לזמן מרובה דבזמן שהבעל מודה דמשמע דמודה שממנה נפל וכבר גירשה בו ואי לאלתר דוקא א"כ ראינו גט בידה דבלא ראינו גט בידה אין נפקותא במה שנמצא לאלתר כדפירשנו וכיון שראינו בידה פשיטא דיחזיר אפילו אינו שלה ג ואפי' אין הבעל מודה אלא ודאי בשלא ראינו הגט בידה וא"כ אפי' לזמן מרובה: **הא אמר תנו נותנין.** וא"ת ואמאי לא פריך אהך מתני' ליחוש שמא כתב ליתן בניסן כו' כדפריך אברייתא לקמן בפ"ק דב"מ (דף יט.) ואור"י דהא אמר תנו נותנין משמע שבא עכשיו לגרשה בגט זה לפיכך ליכא למיחש מידי כדפירשתי לעיל ט) דבכל גיטין שאין נותנין ביום הכתיבה קלא אית להו ומסקי לקוחות אדעתייהו שפיר לומר לאשה אייתי ראייה אימת מטא גיטא לידך אבל בברייתא דקתני בזמן שהבעל מודה ד פירוש שממנה נפל ה סבורים לקוחות שב"ד מאמינים לו שמשנכתב בא לידה וטעו טפי ולא יאמרו אייתי ראיה וא"ת והיכי רמי ר' זירא מברייתא אפי' לזמן מרובה לפי' קמא הא לאלתר נמי איצטריך לאשמועינן דיחזיר למ"ד דיש לבעל פירות עד שעת נתינה דלא חיישינן לשמא כתב בניסן כו' וי"ל דבנמצא לאלתר לא שייך לאקשויי הכי דדלמא ביום שנכתב איירי אבל אי איירי לזמן מרובה אע"ג דכשתעבור שיירא ותשרה קרוי זמן מרובה מ"מ זמן מרובה משמע בכל ענין לא שנא באותו יום לא שנא אחר כמה ימים וכי פריך לקמן אר' ירמיה מאי למימרא הוה מצי לשנויי דלא חיישינן לשמא כתב בניסן כו' אלא דעדיפא משני אפילו למאן דאמר אין לבעל פירות משעת חתימה: **כאן במקום שאין השיירות מצויות.** וא"ת ואמאי לא משני איפכא אידי ואידי במקום שהשיירות מצויות כאן שהוחזקו וכאן שלא הוחזקו והוה ניחא דהוה מוקמינן ההיא דמצא גיטי נשים בשיירות מצויות דומיא ו דמעשה ב"ד דאיירי בשהשיירות מצויות ולא הוחזקו כדמוכח בסמוך ז וי"ל דההיא עובדא דבסמוך ח הוה ברישא ואשמועינן בלא הוחזקו יחזיר אפי' שיירות מצויות והכא אשמעינן דאם הוחזקו נמי יחזיר אם אין השיירות מצויות וא"ת היכא דהוחזקו אע"ג דאין השיירות מצויות היכי מהדרי' מנא ידעינן דשל זה הוא וי"ל כגון דידעי' דמזה יוסף בן שמעון נפל ולא חיישינן שמא זהו של יוסף בן שמעון אחר דאין לחוש שגם אחר אבד כאן כיון דאין השיירות מצויות ושמעתין אתיא ט כר"א דלר"מ כיון דהוחזקו אין יכול לגרש בו אפילו הוא שלו כיון דאין מוכיח מתוכו כדפירשתי לעיל (דף כד: ד"ה בעדי): **בבי דינא דרב הונא.** פירש בקונטרס שהובא שם לקיימו בב"ד והשתא פשיט שפיר מכל מעשה ב"ד דלא חיישינן שמא של אחר הוא אע"ג דשיירות מצויות כיון דלא הוחזקו אי נמי כשאינו מקויים ונפל מיד השליח דלא חיישינן לנמלך דאין הבעל יכול לבטל שלא בפני השליח כדאמר בהשולח (לקמן לג.) ואי במקויים איירי אפי' לא ידעי' ממי נפל יחזיר לאשה כדאמרינן דלוה לא מקיים שטריה אבל בפ"ק דב"מ (דף כ. ד"ה לאשתכח) פירש בקונטרס שמיד השליח נפל ופירש שם נמי גבי הא דפשיט ממעשה ב"ד דמקויים היה וקשה דאם יש לחוש לנמלך כשנפל מיד השליח מה מועיל מה שהיה מקויים י דלא ניחוש לנמלך הא ממה נפשך לא הגיע ליד האשה ועוד דאין רגילות שהבעל יקיים את הגט כדפירש כאן בקונטרס וכדאמר בספ"ק דבבא מציעא (דף כ:) דלוה לא מקיים שטריה: **חיישינן לשני שוירי.** הא דלא נקט חיישינן לשני יוסף בן שמעון בעיר אחת שמא ידוע היה להם דבאותה שוירי לא היה כי אם אחד יא: **כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר.** וא"ת מהך משנה תקשי לר' זירא דאמר בסמוך לחד לישנא דהיכא דשיירות מצויות חיישינן אע"ג דלא הוחזקו וכן לרב הונא דהכא ולאביי דחייש לתרי יצחק בפרק האשה שהלכה (יבמות דף קטו:) ואומר ר"י דמוקמינן לה דאישתכח חוץ לב"ד שאין השיירות מצויות שם והכי איתא בהדיא בפ"ק דב"מ (דף יח:) ורבי זירא מי קתני כל מעשה ב"ד שנמצאו בב"ד כל מעשה ב"ד יחזיר קתני ולעולם דאשתכח אברא: **אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה.** ואינה נאמנת לומר גירשתני יב דכיון דליכא גט דמסייע לה מעיזה ומעיזה:

בזמן

עין משפט נר מצוה

יט א ב מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ט סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ד:

ג [טוש"ע חו"מ סימן סה סעי' יד]:

כ ד מיי' פי"ח מהלכות אבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע חו"מ סימן סה סעיף יב:

כא ה מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קנג:

גליון הש"ס

גמ' וא"ל ר"ח לרבה. יבמות דף סא ע"ב: שם נפק דק ואשכח. עי' תוי"ט פ"ב דאבות מ"ט ד"ה לאו:

מוסף רש"י

דייתיקי. צואת שכיב מרע ולשון דייתיקי דא תיקו, זאת תיקום, לדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמי (ב"מ יג.). **ושוברין.** פרעון שטר (שם). **דאישתכח בי דינא דרב הונא.** מקויים בהנפק והשליח המביאו אומר ממנו נפל (שם כ.). **חוששין לשני שוירי.** אע"פ שבשוירי הידוע לנו אין בה שני יוסף בן שמעון, שמא יש שוירי אחרת שיש שם יוסף בן שמעון ושם נכתב ומשליח אחר נפל (שם כ:). **כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר.** דכיון דלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת, לעיר אחרת שאינה ידועה לנו לא חיישינן (שם).

מוסף תוספות

א. ונמצא מגרשה בגט של חברו. תוס' הרא"ש. ב. לכתחילה מלגרשה וגרשה. תוס' ב"מ יח. ד"ה הא אמר. ג. [ד]ניתן לה לראיה. תוס' ב"מ יח. ד"ה הא. ד. יחזיר לאשה. תוס' הרא"ש. ה. בתוס' הרא"ש כתוב: משמע שבהודאתו שמודה שנפל מידה מחזירים לה. ו. דסיפא. תוס' ב"מ דף יח. ד"ה והוא שהוחזקו. ז. בעובדא דרב הונא. תוס' הרא"ש. ח. דשני שוירי. תוס' הרא"ש. ט. בעדי מסירה. תוס' הרא"ש. י. לחושבו כמעשה ב"ד. תוס' הרא"ש. יא. וחיישינן שמא בשוירי אחרת יש יוסף ב"ש אחר. תוס' הרא"ש. יב. [כד]קי"ל דהאשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת, דחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. ר"ן.